

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

ALMANYA'DA İKİ ZIT KUTUP OLAN AFD VE
YEŞİLLERİN YÜKSELİŞİ

Zafer Can DARTAN

İKV Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

Almanya'da İki Zıt Kutup Olan AfD ve Yeşillerin Yükselişi

Zafer Can DARTAN, İKV Uzman Yardımcısı

Genel Tespitler

- Almanya'da merkez sağ ve iktidar partisi olan CDU ile merkez sol partisi olan SPD, 2017 yılında yapılan Federal Meclis seçimlerinde büyük oranda oy kaybı yaşadı. Buna karşın 2013 yılında kurulan aşırı sağ parti AfD, seçimlerde büyük bir çıkış yakalayarak 3. oldu ve ilk kez meclise girmeye hak kazandı.
- AfD, Federal Meclis seçimlerinde yakaladığı başarıyı, özellikle Doğu Almanya'da yapılan eyalet meclisi seçimlerinde artırmayı başararak, bölgede CDU'dan sonra en güçlü ikinci parti konumuna geldi.
- Bir diğer önemli siyasi aktör olan Yeşiller Partisi, 1970'lerden itibaren bölgesel olarak gelişen çeşitli sosyal hareketlerin (başta çevreciler olmak üzere) 1980'lerden itibaren ulusal (federal) düzeyde oluşturdukları siyasi birliğidir.
- Yeşiller, özellikle çevre politikaları ile geniş toplum kesimlerinde ilgi görüp, oy artışı sağlamıştır. Hâlihazırda 16 Alman eyaletinin 11'inde koalisyon ortağı olarak yer almaktadır.
- AfD, Almanya'da artış gösteren popülizm ve yabancı düşmanlığı sayesinde oylarını özellikle Doğu Almanya'da artırırken, Yeşiller de izledikleri şeffaflık ve çevre politikaları sayesinde Batı Almanya'da güçlü bir konumda bulunuyor.
- Birbirine tamamen zıt politika izleyen bu iki parti, seçmen ve üye sayılarını düzenli bir biçimde artırarak geleceğin kitle partileri olma yönünde emin adımlarla ilerliyor. Bu nedenle, iki partinin de gelecekte Almanya ve AB siyasetinde önemli rol oynaması bekleniyor.
- Almanya'da Başbakan Merkel sonrası dönemde siyasi denklemin yeniden şekillenmesinde iki parti de önemli rol oynayabilir. Bu zıt kutuptaki iki partinin yükselişi Alman siyasetinin ana oyuncularını oluşturan Hristiyan Demokratik Birliği (CDU) ve Sosyal Demokratik Parti (SPD)'nin artık siyaseti şekillendirmeye yetmediği ve merkez siyasetinin zayıflamasının da bir sonucu olarak ortaya çıkıyor.

Giriş

Almanya’da 2017 yılında yapılan Federal Meclis seçimleri Alman siyasetinde son dönemde yaşanan değişimi gözler önüne serdi. Uzun süredir merkez siyasette yer alan partilerin koalisyonu ile yönetilen ülkede 24 Eylül 2017 tarihinde 19’uncu Federal Meclis üyelerini seçmek üzere yapılan seçimlerde merkez sağdaki Hristiyan Birlik Partileri Hristiyan Demokrat Birliği / Hristiyan Sosyal Birliği (CDU/CSU) ve merkez soldaki Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) oylarında önceki seçimlere göre büyük düşüş yaşandı. Buna karşılık, %5 barajını geçip Federal Mecliste temsil edilmeye hak kazanan küçük partilerin sayısında artış gözlemlendi. Bu partiler: Liberal eğilimli “Hür Demokrat Parti” (FDP), demokratik-sosyalist eğilimli “Sol Parti” (Die Linke), çevre siyaseti ve Avrupalılık yanlısı “Yeşiller Partisi” (Die Grünen) ve sağ popülist ve AB karşıtı “Almanya için Alternatif” (AfD).

Alman seçim sisteminin özelliklerinden dolayı, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan Federal Meclis seçimleri sonuçlarına göre federal hükümetler, 1949’dan 2017’ye kadar sürekli koalisyonlardan oluşmaktadır.¹ Hristiyan Demokratlar, sadece bir defaya mahsus olmak üzere, 1957-1961 döneminde Federal Meclis’in çoğunluğunu sağladı, ancak bu da tek bir parti olarak değil, Birlik Partilerinin (CDU/CSU) ittifakı ile oldu. Koalisyonun kaçınılmaz olması nedeniyle, şimdiye kadar ya merkez partilerin kendi aralarında, ya da merkez partilerden biri ile küçük partiler arasındaki bir koalisyonla federal hükümetler kuruldu. 1950’lerden 1980’lerin başına kadar, merkez sağ ve sol partileriyle birlikte sadece FDP olmak üzere üç siyasi parti Federal Mecliste temsil ediliyordu. 1980’de kurulan Yeşiller Partisi’nin eyaletlerde gösterdiği başarıyı kısa sürede ulusal düzeyde devam ettirmesiyle, Federal Mecliste temsil edilen siyasi partilerin sayısı 4’e çıktı. Bugün ise Sol Parti ve AfD ile birlikte Federal Mecliste toplam 6 siyasi parti yer alıyor.

2017 Federal Meclis seçimlerinde merkez sağ CDU ve merkez sol SPD büyük oranda oy kaybı yaşadılar. Bununla beraber, Birlik partileri ve SPD koalisyon yaparak Federal Hükümeti kurdular ve Angela Merkel Başbakan oldu. Seçimlerin en dikkat çeken sonucu ise AfD’nin büyük bir başarı yakalayarak seçimlerden en çok oy alan üçüncü parti olmasıydı. Böylece AfD ilk kez Federal Meclis’e girmeyi başardı. AfD bugün hem Federal Meclis hem de eyalet parlamentolarının tamamında temsil edilmekte, ancak diğer partiler prensip olarak, aşırı sağı temsil eden bu parti ile işbirliğini reddetmekte. Bu nedenle, AfD hiçbir koalisyon hükümetine dâhil edilmiyor. Sol Parti ve FDP’nin yanı sıra seçimlerden başarıyla çıkan Yeşiller de Federal Meclis’te sandalye sayısını artırdı ve 1980’lerden bu yana başarılı gelişme süreçlerini sürdürdü. Yeşiller, 1998-2005 döneminde kurulan federal hükümetlerde SPD ile birlikte koalisyon ortağı olma başarısını gösterdiler. Yeşiller ayrıca, bugün birçok eyalette hem SPD hem Birlik Partilerinin koalisyon ortağı olarak Alman siyasal yaşamının önemli bir parçası olma özelliğine sahiptir.

¹ Stefan Marschall, “Das Politische System Deutschlands”, 2011, 2. Auflage, s. 157

Bu çalışma, birbirlerine tamamen zıt politikaları olan iki siyasi partinin "Yeşiller" ile "AfD'nin ayrıntılı bir incelemesini içermektedir. Bu bağlamda, bu partilerin ortaya çıkış hikayeleri, gelişimleri, seçmenleri ve Almanya'daki siyasi yaşam üzerindeki etkileri mercek altına alınmaktadır.

2017 Federal Meclis Seçimleri

24 Eylül 2017 tarihinde Almanya'da 19'uncu Federal Meclis seçimleri yapıldı. Katılım oranı %76,2 olan bu seçimlerde, 2009 (%70,8) ve 2013 (%71,5) seçimlerine kıyasla yaklaşık olarak %5'lik bir artış görüldü.²

Seçim sonucunda Başbakan Merkel'in liderliğini yaptığı CDU, bir önceki seçime kıyasla yaklaşık olarak %9 gibi ciddi bir oranda oy kaybetmesine rağmen, %32,9'luk oy oranı ile seçimden birinci parti olarak çıktı. Bu sonuçla Merkel'in partisi dördüncü kez üst üste Federal Meclis seçimlerinden galibiyet ile ayrıldı. SPD ise tıpkı koalisyon ortağı CDU gibi ciddi oranda oy kaybetti. 2013 seçimlerine kıyasla %5,2 oy kaybederek toplamda %20,5 oy alan SPD, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri en düşük oy oranına ulaştı. Seçim sonrasında CDU/CSU ile SPD arasında yeniden büyük koalisyon kuruldu.

Merkez sağ ve sol partilerinin hayal kırıklığı yaşadığı Federal Meclis seçimlerinin asıl kazananı ise kuruluşundan kısa bir süre geçmesine rağmen yakaladığı büyük çıkışla AfD oldu. Aşırı sağ eğilimli ve AB karşıtı AfD, 2013 yılında yapılan seçimde %4,7 oy alırken, 2017'de yapılan son seçimde ise oylarını %7,9 artırarak toplamda %12,6 oya ulaştı (bkz. Tablo 1). En çok oy alan üçüncü parti konumuna gelen AfD, seçim sonucuyla ilk kez Federal Meclis'e girmeyi başardı.³

² <https://www.bundeswahlleiter.de/service/glossar/w/wahlbeteiligung.html> Erişim Tarihi:08.05.2020

³ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/753306/umfrage/ergebnis-der-bundestagswahl/> Erişim Tarihi: 12.05.2020

Tablo 1: 2017 Almanya Federal Meclis Seçimleri

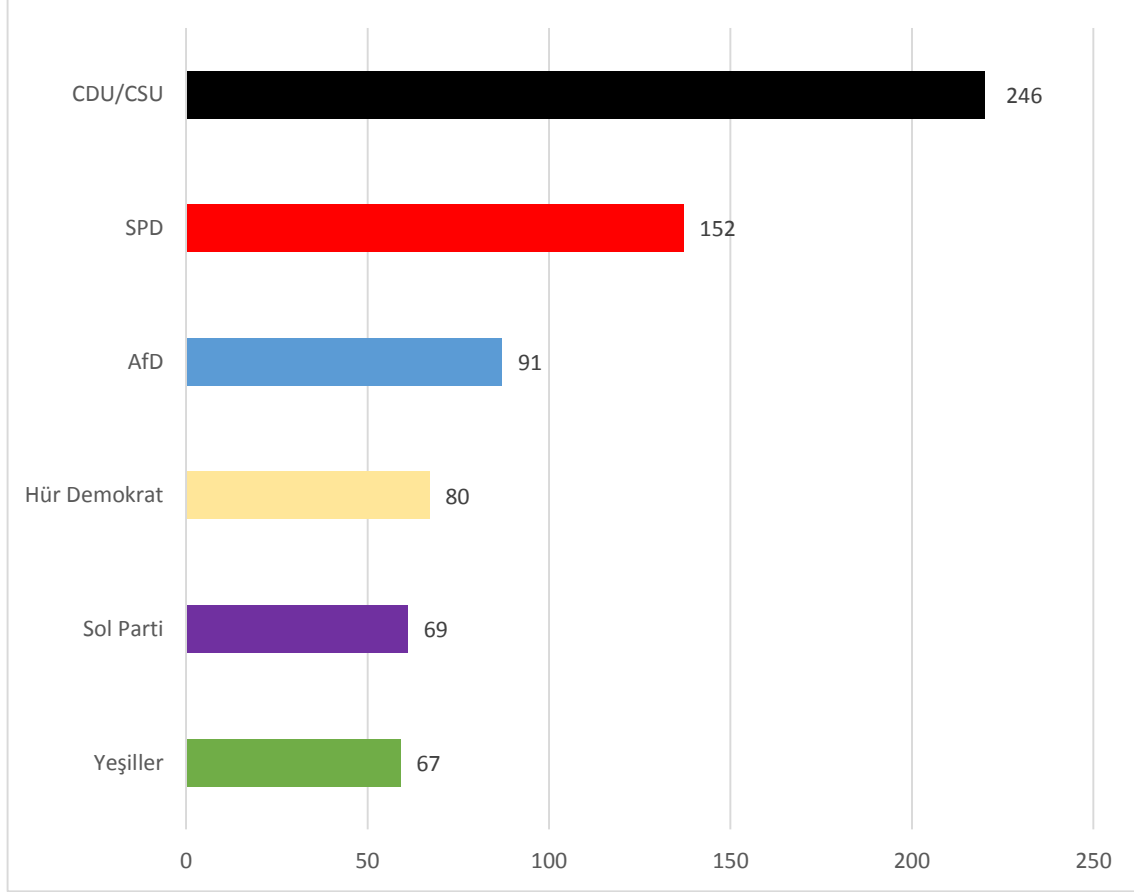

Kaynak: Statista

2017 seçimlerinde Hür Demokrat Partisi oylarını %4,8'den, %10,7'e yükselterek dördüncü sırayı, Sol Parti aldığı %9,2 oy ile beşinci sırayı ve Yeşiller Partisi aldığı %8,9 oyla altıncı sırayı aldı. Seçim sonuçlarına göre CDU/CSU mecliste 246, SPD 152, AfD 91, Hür Demokratlar 80, Sol Parti 69 ve Yeşiller de 67 milletvekili ile partilerini temsil etme hakkı kazandı⁴ (bkz. Tablo 2)

⁴ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/753326/umfrage/sitzverteilung-im-deutschen-bundestag/> Erişim Tarihi: 12.05.2020

Tablo 2: 2017 Almanya Federal Meclis Seçimleri Sonrası Milletvekillerinin Partilere Göre Dağılımı

Kaynak: Statista

Almanya için Alternatif (AfD) Partisi

AfD, 6 Şubat 2013 tarihinde Alexander Gauland, Bernd Lucke, Konrad Adam ve Gerd Robanus tarafından kuruldu ve aynı yıl yapılan Federal Meclis seçimlerine katıldı, ancak %4,7 oy alarak Parlamente'ye girmeyi kıl payı kaçırdı. Özellikle CDU/CSU başta olmak üzere diğer partilerden seçmen kazanıldığı için bu seçim sonuçları AfD tarafından büyük bir başarı olarak görüldü. Partinin üye sayısı da kısa bir süre içinde 20 bine ulaştı. 25 Mayıs 2014 tarihinde yapılan AP seçimlerinde ise parti başkanı ve kurucusu Bernd Lucke önderliğinde aldığı %7,1'lik oy oranı ile AP'ye 7 üye sokmayı başaran AfD, yine aynı yıl Saksonya, Brandenburg ve Thüringen eyalet meclislerine girmeyi başardı.⁵

⁵ Laura Bogner, "AfD: Die Geschichte einer kontroversen Partei", Deutsche Welle, 15.07.2016, <https://www.dw.com/de/afd-die-geschichte-einer-kontroversen-partei/a-19402408> Erişim Tarihi: 12.05.2020

2015 yılında parti içindeki seçimlerde, başkan Bernd Lucke'nın Frauke Petry'e karşı kaybetmesi partide kutuplaşmalara sebep oldu. Partinin kurucusu Lucke'nın partiden ayrılması ile parti 2 bin üyesini kaybetti. Fakat AfD, yaşanan bu olumsuz gelişmelere rağmen, aynı sene patlak veren mülteci krizinden çok iyi bir şekilde yararlandı ve seçim sonrası oluşan problemleri olabildiğince az zararlarla kapattı. Almanya'da çoğu kişi Başbakan Merkel'in mülteci politikasından rahatsızdı ve bu da bazı seçmenlerin mülteci ve yabancılara karşı hoşgörülü bir politika izlemeyen AfD'ye yönelmesine ve partinin seçmen sayısının artmasına sebep oldu.⁶

2017 yılında Almanya'da yapılan Federal Meclis seçimlerinde ise AfD kurulduktan sadece dört sene sonra toplam oyların yaklaşık %13'ünü aldı. Bu sonuçla, 2013 seçimlerine göre oylarını neredeyse üç katına çıkardı ve 94 milletvekili ile en çok oy alan üçüncü parti olarak Federal Meclis'teki yerini aldı. AfD'nin yükselişinin temel nedeni Almanya'da özellikle mülteci krizi sonrası artış gösteren popülizm, yabancı düşmanlığı ve AB karşıtlığı olarak gösteriliyor.

AfD'nin Seçmen Profili

2017 yılında yapılan Federal Meclis seçimlerinden sonra AfD, Almanya'nın doğusunda CDU'dan sonra en güçlü parti olmuştu. Parti özellikle erkek seçmenler arasında oldukça popüler. Ülkenin doğusundaki tüm erkek seçmenlerin %26'sı AfD'ye oy verirken bu oran kadın seçmenlerde ise sadece %17'ye denk geliyor. Almanya genelinde AfD'ye oy veren tüm seçmenlere bakıldığında ise oran erkek seçmenlerde %16 ve kadınlarda ise %9'a tekabül ediyor. Alman kamusal televizyon kanalı ZDF tarafından yapılan bir ankette ise AfD'nin çalışmayan kesim arasında oldukça popüler olduğu gözüküyor.⁷ Yine aynı ankette, Almanya genelinde AfD'ye oy verenlerin meslek grupları araştırılıyor. Anket sonucuna göre AfD desteği en çok işçi kesimi arasında yaygın ve Almanya genelindeki işçilerin %19'u AfD'ye oy verdi. İşçilerden sonra yine ülke genelinde AfD'ye en çok oy veren meslek kesimleri ise serbest meslek sahipleri, hizmet sektöründe çalışanlar ve memurlar. Almanya'daki serbest meslek sahiplerinin %12'si, hizmet sektöründe çalışanların %11'i ve memurların ise %10'u seçimde AfD'ye oy verdi.

Anketin diğer kısmında ise seçmenlerin eğitim durumu hakkında bir analiz yapılıyor. Oy veren seçmenlerin %14'ü ilkökul, %17'si ortaokul, %11'i lise ve son olarak %7'sinin de lisans mezunu olduğu belirtiliyor. Seçmenlerin yaş ortalamasına bakıldığında gençlerin ve yaşlıların AfD'ye çok fazla oy vermediği, partinin ana seçmen tabanının yaş ortalamasının 25 ve 44 arasında olduğu görülüyor. AfD, Almanya gibi nüfusun giderek

⁶ Laura Bogner, "AfD: Die Geschichte einer kontroversen Partei", Deutsche Welle, 15.07.2016, <https://www.dw.com/de/afd-die-geschichte-einer-kontroversen-partei/a-19402408> Erişim Tarihi: 12.05.2020

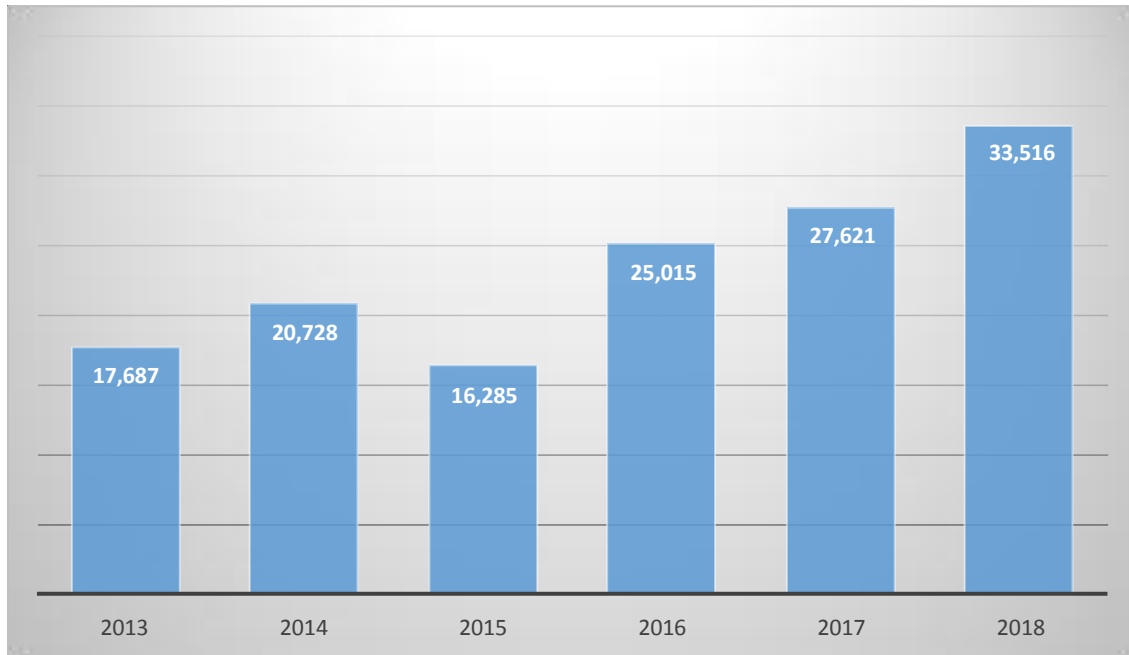
⁷ Florian Naumann, "Fast 13 Prozent bei der Bundestagswahl: Wer hat die AfD gewählt?", Merkur, 25.09.2017, <https://www.merkur.de/politik/wer-hat-afd-gewaehlt-fast-13-prozent-bei-bundestagswahl-2017-zr-8715057.html> Erişim Tarihi: 12.05.2020

yaşlandığı bir ülkede 60 yaşın üzerindeki seçmenlerden %10'un altında ve 70 yaşın üzerinde olan seçmenlerden ise sadece %7 oranında oy alabiliyor.⁸

2017 yılındaki Alman Federal Meclis seçimlerinde elde ettiği yaklaşık olarak %9'luk oy artışıyla AfD'nin, 2013'te yapılan seçimlere göre bütün toplumsal kesimlerden seçmen kazandığı görülüyor. Yine bir Alman kamusal televizyon kanalı olan ARD tarafından yayımlanan anket tüm partilerin AfD'ye seçmen kaybettiğini gösteriyor. Başbakan Merkel'in partisi CDU, 2013-2017 Federal Meclis seçimlerinde yaklaşık 1 milyon seçmenin AfD'ye geçmesiyle en çok kayba uğrayan parti oldu. Federal Hükümetin diğer ortağı SPD ise seçmenlerinin, 500 bin kadarını aşırı sağcı AfD'ye kaptırırken, keza Sol Parti de 430 bin seçmenin AfD'ye geçişini engelleyemedi. Bu çalışmanın diğer bir araştırma konusu olan Yeşiller Partisi ise öteki partiler kadar seçmen kaybetmese de, 40 bin seçmenin AfD'ye geçişine engel olamadı. 2018 yılı itibarıyla AfD'nin üye sayısı artarak 33.516'ya ulaştı (bkz. Tablo 3).

Tablo 3: AfD Üye Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: Statista

⁸ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1365/umfrage/bevoelkerung-deutschlands-nach-altersgruppen/> Erişim Tarihi:14.07.2020

AfD'nin Yükselişinin Nedenleri

2015 yılında patlak veren mülteci krizi ile sağcı ve popülist partiler Avrupa'da yükselişe geçti. Polonya'da Hukuk ve Adalet Partisi (PiS), Avusturya'daki Avusturya ve Özgürlük Partisi (FPÖ) ve son olarak 2013 yılında kuruluş 2017 yılındaki federal seçimlerden en çok oy alan 3. parti olarak çıkmayı başaran AfD, bu konudaki en dikkat çeken örnekler olarak karşımıza çıkıyor. Peki, AfD'yi genel anlamda Almanya genelinde ve özellikle ülkenin doğusunda bu kadar başarılı kılan faktörler neler?

Adını, partinin kurucusu ve Batı Almanya'nın savaş sonrası ilk başbakanı Konrad Adenauer'dan alan ve CDU'ya yakınlığı ile bilinen Konrad Adenauer Vakfı'nın yaptığı bir ankete göre Almanya'nın doğusunda demokrasiye olan güvenin, ülkenin batısına kıyasla daha zayıf olduğu görülmektedir. Anket sonuçlarına göre, Doğu Almanya'da demokrasiden memnun olmayanların oranı %28 iken bu oran Batı Almanya'da ise %15'e tekabül ediyor.⁹ AfD'nin devlet kurumlarını ve demokratik süreçleri eleştiren ve sorgulayan bir parti olması, bu tarz seçmenleri kendisine çekmesine sebep oluyor.

Alman Ekonomi Enstitüsü (IW) tarafından yapılan başka bir araştırma Doğu Almanya'nın batıya kıyasla ekonomik açıdan daha zayıf kaldığını gösteriyor. İki Almanya'nın birleşmesinden bu yana uzun zaman geçmesine rağmen, milli gelirin yaklaşık % 67'si ülkenin batısında elde ediliyor. Doğu Almanya'da 2017 verileri itibarıyla ortalama aylık gelir 2479 avro olup, Almanya ortalamasından yaklaşık olarak 730 avro daha az.¹⁰ İşsizlik son 15-20 seneye kıyasla azalma gösterse de, Almanya'nın doğusundaki işsizlik oranı daha yüksek. Mayıs 2019 verilerine göre ülkenin batısındaki işsizlik oranı % 4,6 iken, doğusunda %6,3'e ulaşmakta. IW iki bölge arasındaki farkın, ülkenin doğu kesimlerinden çok sayıda vatandaşın iş bulmak amacıyla batıya göç etmesinden dolayı beklenenden daha düşük olduğunu belirtiyor.

AfD'nin Doğu Almanya'da başarılı olmasının bir diğer ve belki de en önemli nedeni ise yabancı düşmanlığının bu partinin seçmen tabanında yaygın olması. Leipzig Üniversitesi tarafından 2018 yılında Almanya'da yabancı düşmanlığı üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, Alman halkının yaklaşık %36'sının yabancılara olumlu bakmadığı anlaşılmakta. Buna göre, ülke genelinde yaklaşık her üç kişiden biri, yabancı karşıtlığı bir tutum sergilerken, bu oran ülkenin doğu kesimlerinde ise her iki kişiden birine tekabül etmekte. Aynı araştırmaya göre, Almanlar, yabancılara ülkelerine sosyal devletin sağladığı haklardan (çocuk veya işsizlik parası gibi) yararlanmak üzere geldiklerini düşünüyor ve Müslümanlar yüzünden kendilerini Almanya'da yabancı

⁹ Angelika Wohlfrom, "Fünf Gründe, weshalb die AfD im Osten so stark ist", Südkurier, 18.06.2019, <https://www.suedkurier.de/ueberregional/politik/Fuenf-Gruende-weshalb-die-AfD-im-Osten-so-stark-ist;art410924,10186055> Erişim Tarihi: 13.05.2020

¹⁰ Angelika Wohlfrom, "Fünf Gründe, weshalb die AfD im Osten so stark ist", Südkurier, 18.06.2020, <https://www.suedkurier.de/ueberregional/politik/Fuenf-Gruende-weshalb-die-AfD-im-Osten-so-stark-ist;art410924,10186055> Erişim Tarihi: 13.05.2020

olarak hissettiklerini ifade ediyorlar.¹¹ Bu sebepten ötürü AfD, uyguladığı mülteci ve yabancı karşıtı politikalar ile daha fazla seçmeni bünyesine katmayı başarıyor.

Ancak AfD'nin yükselişinde sadece izlediği politikalar değil, aynı zamanda merkez sağ CDU'nun yaşadığı güç kaybı da etkili oldu. CDU'nun 23-26 Mayıs 2019 tarihlerinde yapılan AP seçimlerinde oy kaybetmeye devam etmesi üzerine Merkel'in halefi olarak seçilen CDU lideri Kramp-Karrenbauer seçimdeki başarısızlığın baş sorumlusu olarak hedef tahtasına koyuldu. AP seçimlerine iki gün kala popüler bir dijital platform yayıncısı, yayımladığı videosunda iklim ve dijitalleşme konularında yetersiz kalmasından dolayı CDU'ya oy verilmemesi için çağrı yapmış ve bu video milyonlarca kişi tarafından izlenmişti.¹² Bunun üzerine CDU lideri Kramp-Karrenbauer, seçim sonrasında partinin yaşadığı oy kaybından bu dijital platform kullanıcılarını sorumlu tutmuş ve bu bağlamda düşünce özgürlüğünü sorgulayan ifadeleri nedeniyle özellikle genç seçmenler tarafından ciddi bir biçimde eleştirilmişti. Eleştirilerin giderek artması, Kramp-Karrenbauer'in parti tabanında itibar kaybetmesine ve özellikle gençlerin partiden uzaklaşmasına neden oldu.

AfD'nin İzlediği Politikalar

AfD, her ne kadar yakaladığı oy artışı ile başarılı olsa da, aynı zamanda sıkça eleştirilen bir parti. AfD'nin başlıca eleştirilme nedenlerinden biri partinin izlediği İslam karşıtı politika. AfD'nin izlediği bu politikanın insanları ötekileştirip gruplaştırarak İslam, göç ve terör kavramlarını haksız yere aynı anlama getirmeye çalıştığı ifade ediliyor. Oysa Almanya'da yaşayan herkesin Alman Anayasası'nda belirtildiği gibi dinini özgürce yaşama ve fikirlerini ifade etmek hakkı bulunuyor. Fakat bir partinin açıkça bir dinin mensuplarını hedef alması, hem ülkenin anayasası hem de AB'nin evrensel değerleriyle çelişiyor.

AfD'ye yöneltilen başlıca eleştirilerden bir diğeri de, parti olarak iklim değişikliğinin insanların neden olduğu bir sorun olarak görmemesi.¹³ AfD'nin iklim değişikliği karşısındaki bu tutumu bilimsel gerçeklerle örtüşmese de, parti bu politikasıyla diğer partilerden farklı bir yol haritası izlemek ve seçmenleri nezdinde sahip olduğu "anti imajını" devam ettirmek istiyor.

Keza AfD'nin izlediği mülteci ve göçmen politikası da Almanya'nın sınırlarını tamamen kapamasına, ülkedeki yabancıların sosyal yardım haklarının ellerinden alınıp, sınırdışı

¹¹ Katarina Werneburg, "Leipziger Autoritarismus-Studie 2018", Universität Leipzig, 7.11.2018, <https://www.uni-leipzig.de/newsdetail/artikel/leipziger-autoritarismus-studie-2018-langzeitstudie-mit-aktuellen-ergebnissen-zu-autoritaeren-und-re-1/>, Erişim Tarihi 14.05.2020

¹² Robert Roßmann, "Kramp-Karrenbauer muss heftige Kritik einstecken", Süddeutsche Zeitung, 27.05.2019, <https://www.sueddeutsche.de/politik/akk-rezo-zensur-meinungsfreiheit-1.4465725> Erişim Tarihi: 09.06.2020

¹³ "10 Gute Gründe, Nicht Die AfD zu Wählen", <https://www.kleinerfuenf.de/de/10-gute-gruende-nicht-die-afd-zu-waehlen> Erişim Tarihi: 14.05.2020

edilmelerine dayanıyor. Parti temel iltica hakkına bile karşı çıkıyor. Ayrıca "Almanlar'ın" nüfus yapısında etnik-kültürel değişiklikleri önlemek için daha fazla çocuk yapması gerektiğini savunuyor.

AfD Başkanı Alexander Gauland, 2016 yılında Alman Milli Futbol takımında forma giyen ve babası Ganalı, annesi Alman olan Jerome Boateng için "İnsanlar onu bir futbolcu olarak seviyor olabilirler ama onu komşuları olarak görmek istemezler" gibi bir söylemde bulunmuş ve tepki çekmişti.¹⁴ Bu da AfD'nin, annesi Alman olan, başkent Berlin'de doğup büyüyen ve ülkenin milli takımında forma giyen yabancı kökenli bir vatandaşa bile hangi gözle baktığını açıkça ortaya koyuyor.

Almanya'da 2017 yılında yürürlüğe giren ve eşcinsellerin evlenmesine olanak tanıyan yasa da AfD'nin karşı çıktığı görüşlerden bir diğeri. AfD, bir ailenin sadece anne, baba ve çocuklardan oluşması gerektiğini söyleyip, benimsediği bu görüş ile de açıkça farklı yaşam biçimlerine ve cinsel kimliklere saygı duymadığını göstermekte.

AfD'nin izlediği diğer bir önemli tartışmalı politikası ise AB karşıtlığı. Birlik üyesi ülkeler arasında sınırların kaldırılmasına karşı çıkmakta ve AB'nin ulus devlet modelinin ön planda olduğu bir ekonomik model temeline göre yeniden şekillendirilmesini istiyor. AfD aynı zamanda genel olarak avro karşıtı bir tutum izliyor ve para birliğinin kaçınılmaz olarak bir borç birliğine dönüştüğünü vurgulayarak, avro kullanımının sonlandırılmasını istiyor. AfD ayrıca, COVID-19 krizi sebebiyle AB içinde gündeme gelen ve ortak borçlanma anlamına gelen tahvil konusuna karşı da katı bir duruş sergiliyor. AfD bu bağlamda, Almanya'nın AB'nin borçlarını üstlenmemesini ve hiçbir AB ülkesine kefil olmamasını talep ediyor.

AfD izlediği bu politikalar ile 2017 Federal Meclis seçimlerinde yaşadığı başarıyı eyalet meclisi seçimlerine de yansıtmayı başardı. Parti oylarını özellikle Saksonya, Brandenburg ve Thüringen gibi eyaletlerde önemli ölçüde arttırdı (bkz. Tablo 4)

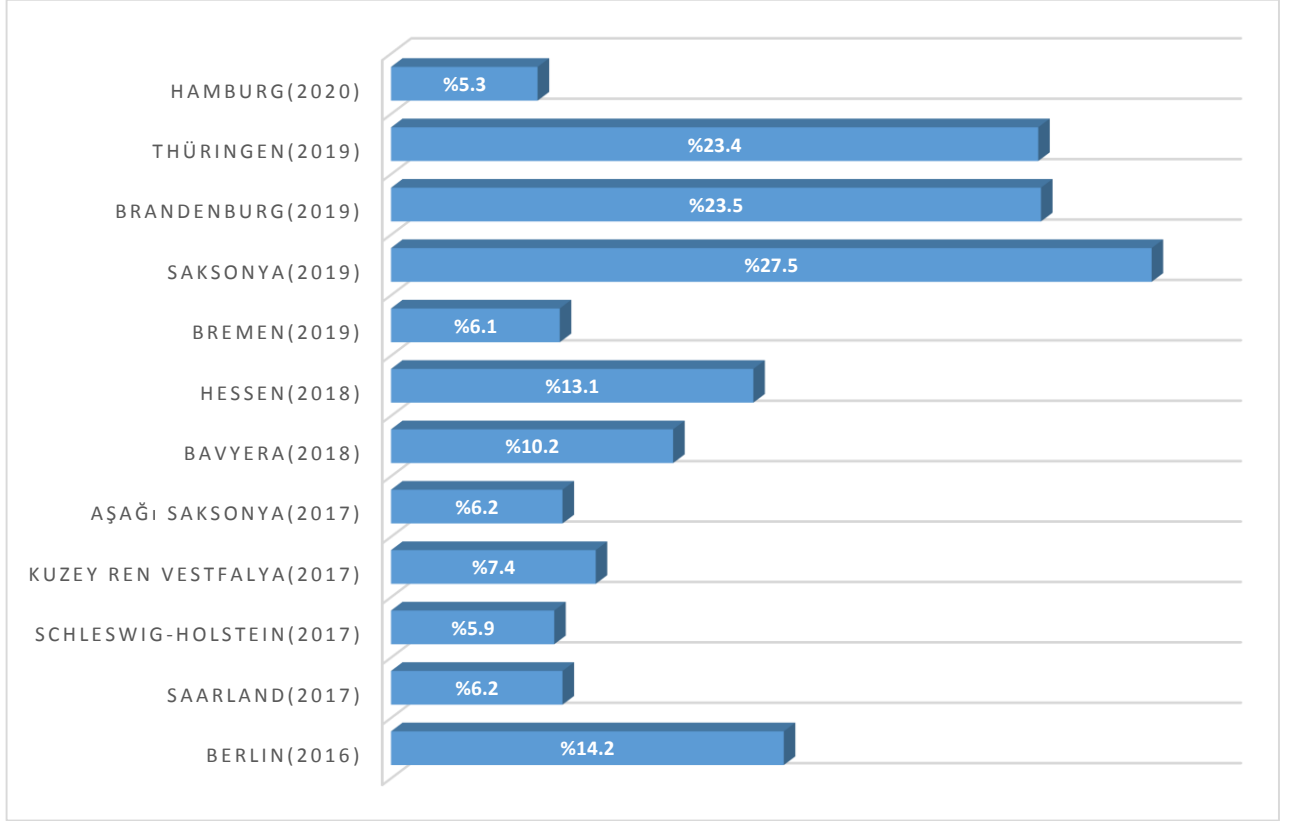
AfD, Thüringen Eyalet Meclisi seçimleri sonrasında bir siyasi krizin yaşanmasına neden oldu.¹⁵ Thüringen eyaletinde 27 Ekim 2019 tarihinde yapılan yerel seçimlerde, FDP ve CDU'nun desteklediği Thomas Kemmerich'in AfD'nin desteği ile seçimi kazandığı ortaya çıkmıştı. Bunun üzerine, aşırı sağ politikaları nedeniyle AfD ile bir koalisyon veya herhangi bir iş birliği yapmama kararı alan demokratik partiler, bir eyaletin başbakanın AfD'nin yardımıyla seçilmesini protesto ettiler. Thüringen eyaletindeki siyasi kriz Başbakan Merkel'in partisi CDU'da bir deprem etkisi yarattı ve bunun sonunda, parti

¹⁴ "AfD-Vize Gauland beleidigt Jérôme Boateng", Die Welt, <https://www.welt.de/sport/fussball/article155779325/AfD-Vize-Gauland-beleidigt-Jerome-Boateng.html> Erişim Tarihi:15.05.2020

¹⁵ Peter Hille, "Thüringen: An die Macht mit den Stimmen der AfD", Deutsche Welle, 05.02.2020, <https://www.dw.com/de/th%C3%BCringen-an-die-macht-mit-den-stimmen-der-afd/a-52269908> Erişim Tarihi:15.05.2020

başkanı ve Savunma Bakanı olan, ayrıca Merkel'in halefi olarak görülen Annegret Kramp-Karrenbauer görevinden istifa etmek zorunda kaldı.¹⁶

Tablo 4: AfD'nin 2016-2020 Yılları Arasında Eyalet Seçimlerinde Aldığı Oy Oranları

Kaynak: Statista

Yeşil Hareketin Doğuşu

Batı Almanya'nın 1950'lerden itibaren hızlı ekonomik kalkınması, 1970'lerden itibaren doğa tahribatları konusunu gündeme getirdi. Bu yıllar aynı zamanda, Sovyet tehdidine karşı NATO'nun yönlendirmesiyle nükleer silahların Almanya'da konuşlanmasına karşı barış eylemcilerinin de aktif olmaya başladığı bir dönem oldu. Popüler partilerin yeni sosyo-politik meselelere zamanında tepki vermedeki yetersizliği ve genç nüfus gruplarının artan siyasallaşması ülke çapında protestolara neden oldu. Kamuoyunun yeni talepleri, çok sayıda sivil girişimin oluşmasına sebep oldu. Özellikle Aşağı Saksonya

¹⁶ "Kramp-Karrenbauer kündigt Rücktritt als CDU-Chefin an", Der Spiegel, <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/annegret-kramp-karrenbauer-kuendigt-ruecktritt-als-cdu-chefin-an-a-7fae3f80-1509-4ec8-8143-45b500f19d3d> Erişim Tarihi: 15.05.2020

eyaletinde nükleer karşıtı bir hareketin ortaya çıkmasının, daha sonra kurulan Yeşiller Partisi'nin kimliğinin şekillenmesinde belirleyici bir rol oynadığı kabul edilmektedir.¹⁷

Nükleer atıkların insan sağlığını tehdit etmesi nedeniyle eyalet sınırlarının dışına çıkarılması için başlatılan çevreci mücadelenin kısa zamanda geniş kesimlerce desteklenmesi üzerine, Mayıs 1977'de, eyalet hükümeti, nükleer atıkların depolanması ve yeniden işlenmesi için ulusal düzeyde bir atık bertaraf merkezinin kurulacağını açıkladı. Bunun için, Aschendorf, Lichtenhorst, Lutterloh und Gorleben şehirleri arasından bir yer seçileceği bildirildi. Eyalet hükümetinin bu projesine karşı çıkanlar, tüm bu adı geçen şehirlerde inisiyatifler oluşturarak, tesislerin yapılmasını önlemek için mücadeleye başladılar. Çok çabuk gelişen bu sivil inisiyatifleri motive etmek için Mayıs 1977'de Schwarmstedt "Aşağı Saksonya Çevre Koruma Partisi"(UPS) kuruldu.¹⁸ Aynı yılın sonbaharında federal hükümeti oluşturan SPD ve FDP partilerinin nükleer enerjinin kullanılmasına ilişkin karar almaları üzerine, yeşil inisiyatiflerin eyalet düzeyinde kurdukları çevre koruma partisi kısa zamanda büyük bir üye sayısına ulaştı ve ulusal düzeyde bir partileşme sürecinin de başlangıcı oldu.

Çevrecilerin, nükleer karşıtlarının, barış ve kadın hareketlerine mensup, çoğunlukla iyi eğitilmiş olan ve hemen her görüşten toplum kesimlerinin katıldığı sivil inisiyatifler, yerel düzeyde başlattıkları aktiviteleri, daha etkili olmak ve bu amaçla Federal Meclis'e katılmak için yerel düzeydeki mücadelelerini ülke genelinde birleştirmeye karar verdiler. Görüş farklılıkları nedeniyle bölünmeler meydana gelmesine rağmen, yerelde aktif birçok inisiyatif federal düzeyde birleştirme süreci 1980'de tamamlandı ve Avrupa'da ilk Yeşil Parti (Die Grünen) kuruldu. Öncesinde, 1979'da yapılan Bremen Eyalet Meclisi seçimlerinde, bu eyaletteki sivil inisiyatiflerin "yeşil liste" adı altında seçimlere katılıp, %5 barajını aşarak meclise girmesi, yeşil hareketin partileşme sürecine ivme kazandırmıştı.

Partinin kurulduğu 1980'de yapılan Federal Meclis seçimlerinde, Yeşiller bu kez federal düzeyde % 5 barajını aşamadılar. Bunun ana nedeni ise yerel inisiyatiflerin henüz bir federal parti olarak çalışma deneyimine sahip olmamalarıydı. Yerel girişimler gerçekten Yeşillerin tanımlayıcı yapısal özelliğiydi ve ortak bir kimliğin ya da ideolojik olarak tutarlı bir hareketin ifadesi değildi. Başka bir deyişle, Yeşiller, ülke geneline dağılmış çok sayıda ve birbirlerinden farklı inisiyatifler olarak Almanya'nın mevcut siyasi partilerine "alternatif" olarak bir araya geldiler.

Bununla birlikte, 1981 ve 1982'deki Yeşillerin eyaletler düzeyinde elde ettikleri seçim başarıları partiyi federal düzeyde motive etti. Yeşiller, Mart 1980'de Baden-

¹⁷ Foroud Shirvani, "Das Parteienrecht und der Strukturwandel im Parteiensystem", Jus Publicum Band 195, Tübingen: Mohr Siebeck, s. 81

¹⁸ Ferdinand Müller-Rommel, / Thomas Poguntke, "Die Grünen, in: Mintzel, Alf / Oberreuter, Heinrich (Hrsg.) 1990, Parteien in der Bundesrepublik Deutschland, Bundeszentrale für politische Bildung, Band 282, Bonn, s. 276-310.

Württemberg'de eyalet seçimlerinde, Mayıs 1981'de Berlin'de (Batı), Mart 1982'de Aşağı Saksonya, Eylül 1982'de Hessen ve Haziran 1982'de Hamburg'da eyalet parlamentolarında temsil hakkı elde ettiler. Geleneksel partilerin yeterince ele almadığı sosyal ve siyasi konuları sistematik bir şekilde gündeme almaları sonucu, Yeşiller federal düzeyde kitlelerle bütünleşebildi ve 1983'ye öne alınan Federal Meclis seçimlerinde barajı aşarak temsil hakkı kazandılar. O zamandan beri, Almanya'nın siyasi yaşamında ve Avrupa yeşil hareketinin gelişiminde önemli bir rol oynadılar.

Esas itibarıyla mevcut sisteme bir tepki hareketi olan Yeşiller Partisi'nin bu özelliği temel kuruluş ilkelerine yansımaktadır. 1980 yılında kabul edilen parti programıyla, Yeşiller kendilerini sistemin diğer mevcut partilerine karşı "alternatif" olarak tanıttılar. Programlarının atıfta bulunduğu temel değerler şunlardır:¹⁹

1. Ekoloji: Sınırsız bir büyümenin mümkün olmadığı ve dolayısıyla sürdürülebilir bir ekonomi temelinde kendimizi ve çevremizi doğanın bir parçası olarak anlamak.
2. Sosyal: Hem sınırsız rekabet hem de ekonomik gücün yoğunlaşması, insanın yaşamını tehdit etmekte ve bu nedenle, çevre koruma ve ekoloji hareketin sendikal hareketle bağlantılı olması.
3. Demokratik işleyiş: Karar mekanizmasının aşağıdan yukarıya doğru işlemesi ve dolayısıyla örgüt ve siyaseti herkes için şeffaf hale getirmek ve kontrolü mümkün kılmak.
4. Şiddet karşıtlığı: Bu ilke, tüm insanlar arasında, yani sosyal gruplar ve bir bütün olarak toplum içinde ve etnik gruplar arasında herhangi bir kısıtlama olmaksızın ve istisnasız uygulanır.

Bu ilk program farklı görüşlerin uzlaşmasıyla oluşturulmasına rağmen partide süreç içinde iki farklı görüş öne çıktı. Bu gruplardan ilki, ekolojik sorunlar başta olmak üzere girişim özgürlüğünün sınırlandırılması, cinsiyet rolünün yeniden tanımlanması gibi ülkede radikal değişimleri zorlamak için parlamento dahil bütün toplumsal platformların kullanılması görüşünü savunanlardan oluşuyordu. Ancak bu görüşe mensup olanlar, bu radikal değişikliklerin mevcut sistemde iktidara ortak olarak yapmanın mümkün olmadığına inanıyorlardı (Radikal kanat). İkinci grup, sistemde kalarak ve sosyal piyasa ekonomisi çerçevesinde ekolojik reform politikaları uygulayarak sorunları çözmek isteyenlerden oluşuyordu (Reformist kanat).

İki siyasi kanat arasındaki ayrışma, Yeşiller Partisi'nin Hessen eyaletinde ilk kez koalisyon ortağı olmasıyla yeni bir ivme kazandı. Eyalet seçiminden birinci parti olarak çıkan SPD, tek başına iktidar olmak için eyalet meclisinde gerekli sayıya ulaşmak amacıyla Yeşillere koalisyon teklifi yaptı. Yeşiller uzunca bir tartışma sonrasında eyalet hükümetine katılma kararı verdiler. Yeşil hareketin önde gelen isimlerinden Joschka

¹⁹ Heinrich Böll Stiftung, "Bundesprogramm Die Grünen 1980", 2008, s. 7, https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/publikationen/1980_001_Grundsatzprogramm_Die_Gruenen.pdf?dimension1=division_agg Erişim Tarihi: 17.05.2020

Fischer, Almanya tarihinde ilk kez çevre bakanı olarak bir eyalet hükümetinde yer aldı.²⁰ O günden itibaren reformcu kanadın parti içinde giderek daha etkili olmasıyla birlikte, Yeşiller çeşitli eyalet hükümetlerinde ve 1998-2005 döneminde federal hükümette koalisyon ortağı olarak yer aldılar. Bunun sonucunda 1980 parti programında benimsenen ilkeler ve özellikle "partideki demokratik işleyiş" anlayışı büyük ölçüde terk edilmeye başlandı. 2002'de hazırlanan parti programıyla, Yeşillerin sisteme uyumu büyük ölçüde gerçekleşmiş oldu. Bu değişim sonucudur ki Yeşiller sadece sosyal demokratlar ile değil, Hristiyan Demokratlarla da (CDU) birlikte koalisyon hükümetlerinde yer aldı.

Yeşiller Partisi'ndeki bu dönüşümü ifade ederken, Soğuk Savaşın simgelerinden biri olan Berlin Duvarı'nın yıkılması (1989) ve iki Almanya'nın birleşmesinin siyasi partiler üzerindeki etkileri de dikkate alınmalıdır. Birleşme sonrasında Almanya'da hâkim olan milliyetçilik atmosferinde, sosyal demokratlardan başlayarak sol tandanslı tüm siyasi akımların, ki bunlar arasında Yeşillerin radikal kanadı da sayılabilir, politikalarında köklü değişikliklere gitme durumunda kalmışlardır.

Bu durum, Yeşillerin reformcu kanadının elini güçlendirmiş ve parti içindeki iki siyasi kanat arasındaki eksen kaymasını hızlandırmıştır. Yine birleşme sonrasında, Batı Almanya siyasi partileri Doğu Almanya'da örgütlenirken, 1990'da, Yeşiller de doğudaki çevrecilerle birleşti. Yeşiller bir adım daha atarak, 1993'te, Doğu Avrupa'nın çözülme sürecinde etkin rol oynayan sivil haklar hareketiyle birleştiler ve partinin yeni adı "İttifak 90/Yeşiller" oldu. Bu birleşme partinin temel ilkelerinde değişikliklere de neden oldu ve altı temel değer öne çıktı: insan hakları, ekoloji, demokrasi, sosyal adalet, kadın-erkek eşitliği ve şiddet karşıtlığı.²¹ Burada dikkat çeken önemli husus, daha önce benimsenen ilkelere insan hakları kavramının ilave edilmesi oldu. Ayrıca, Yeşilleri diğer sistem partilerinden farklı kılan "parti kararlarının tabandan yukarıya doğru şekillenmesi prensibi" yerine sadece "demokrasinin değerine" vurgusu yapıldı. Yeşiller, 1990'lı yıllar boyunca devam eden yeniden yapılanma sürecinde, 2002 parti programında yapılan değişikliklerle başlangıçtaki kuruluş ilkelerinden uzaklaşmış oldu.

Ancak Yeşil Hareketi Almanya'da kitleler üzerinde etkili olmaya devam etti. Özellikle 11 Mart 2011 tarihinde Japonya'da meydana gelen Fukuşima nükleer santrali kazası sadece Almanya'da değil, başta diğer Avrupa ülkeleri olmak üzere Dünya'nın birçok ülkesinde yeşil hareketin ilgi görmesine sebep oldu. 1986 yılında Ukrayna'da yaşanan Çernobil kazasından sonraki en büyük nükleer santral kazası olarak gösterilen Fukuşima felaketi, Başbakan Merkel'in söylemlerinin daha çevreci hale gelmesinin temel nedenlerinden biri oldu. Almanya'da 6 Ağustos 2011 tarihinde yürürlüğe giren karar ile ülkedeki tüm nükleer santrallerin kapatılmasına karar verildi. Haziran 2020 itibarıyla Almanya'da mevcut 6 tane nükleer santral bulunmakta. Bu santrallerin ilk yarısının 2021 yılının

²⁰ Kost, A. vd. "Parteien in den Deutschen Ländern", Geschichte und Gegenwart, 2010, s. 232

²¹ Heinrich Böll Stiftung. 2008. "Politische Grundsätze Bündnis 90/Die Grünen 1993", https://www.boell.de/sites/default/files/assets/boell.de/images/download_de/publikationen/1993_002_Politische_Grundsaeetze_Buendnis90DieGruenen.pdf?dimension1=division_agg Erişim Tarihi: 4.06.2020

sonunda ve geriye kalan yarısının ise en geç 2022 sonunda tamamen kapatılması planlanıyor.²² Başbakan Merkel ayrıca, Almanya'nın karbondioksit salınımını 2050 yılına dek sınırlamak istiyor.²³ Merkel ülkesi Almanya'nın uluslararası iklim giderleri için ayırdığı bütçenin 2 milyar avrodan, 4 milyar avroya çıkartıldığını ifade ederken, aynı zamanda 1 Temmuz – 31 Aralık 2020 tarihleri arasında Almanya'ya geçecek olan AB Dönem Başkanlığında COVID-19 ile mücadeleye, iklim değişikliğine ve çevre konularına ağırlık vereceklerini belirtti.²⁴

Yeşillerin Yükselişi

Parti, açık ve özgür bir toplumu, insancıl bir göçmen ve mülteci politikasını ve AB'ye açık bir bağlılığı savunuyor. CDU, SPD, Sol Parti ve FDP gibi partilerin hiç biri kendi içlerinde özellikle göçmenler ve mülteciler gibi temel toplumsal konularda konusunda tam bir birlik sağlayamazken, Yeşiller'in bu ve benzeri konulardaki politikaları daha açıktır. Bu bağlamda kendi içinde tutarlı olan bir diğer parti AfD ile Yeşiller arasındaki temel fark ise birbirlerine tamamen zıt politikaları savunmalarıdır. Yeşillerin genel olarak AfD'den bu kadar ayrı anılmasının bir diğer sebebi ise Almanya'da başka hiçbir partinin, sahip olduğu profil ve uyguladığı politika ile AfD'nin bu kadar ters düşmüyor olması. Dolayısıyla Yeşillerin yükselişindeki diğer bir etken ise partinin sahip olduğu "şeffaflık" ilkesi gösteriliyor. Yeşiller hâlihazırda Almanya'nın 16 eyalet parlamentosununun 14'ünde temsil edilmekte, 11'inde ise koalisyon ortağı olarak eyalet hükümetinde yer almaktadır.

Yeşillerin yükselişinde belki de en önemli neden ise partinin sahip olduğu iklim koruma ve çevre politikası. Partinin ekonomiyi ekolojik olarak modernleştirmek, Paris iklim anlaşmasını uygulamak, iklime zarar veren sübvansiyonları azaltmak, kömür üretiminin tamamen durdurulması ve fosil yakıtların sonlandırılması için yürüttüğü kampanya ve hedefler, Yeşiller'i Almanya'da iklim ve çevre konusunda öncü parti yapıyor.²⁵ Yeşiller, izledikleri bu olumlu politikalar ile 2017 ve sonrasında yapılan eyalet seçimlerinde oy oranlarını önemli ölçüde artırdılar (bkz. Tablo 5).

²² <https://www.bund.net/themen/atomkraft/akw-in-deutschland/karte-der-akws/> Erişim Tarihi: 04.06.2020

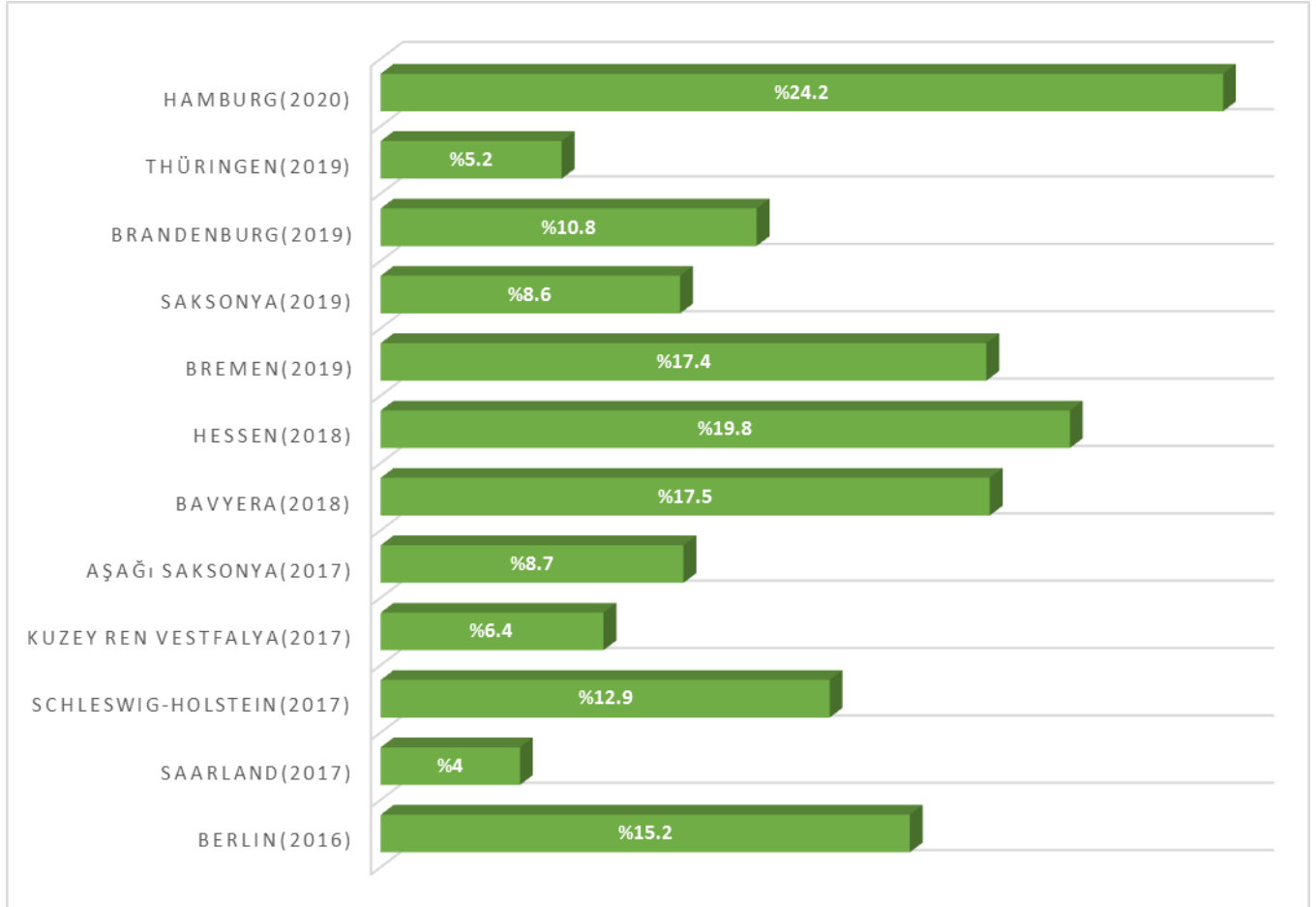
²³ "Süddeutsche Zeitung, "Merkel will CO₂-Neutralität bis 2050 erreichen", 2019,

<https://www.sueddeutsche.de/politik/merkel-klimaneutralitaet-deutschland-1.4446004> Erişim Tarihi: 14.05.2020

²⁴ Deutsche Welle, "Corona: Merkel beschwört Europas Zusammenhalt", 2020, <https://www.dw.com/de/corona-merkel-beschw%C3%B6rt-europas-zusammenhalt/a-53240999> Erişim Tarihi: 08.06.2020

²⁵ <https://www.gruene-bundestag.de/themen/klimaschutz> Erişim Tarihi: 18.05.2020

Tablo 5: Yeşillerin 2016-2020 Yılları Arasında Yapılan Eyalet Seçimlerinde Aldığı Oy Oranları

Kaynak: Statista

Yaşanan bu gelişmeler Yeşillerin sadece Almanya’da değil, aynı zamanda diğer AB ülkelerinde de ilgi görmesine sebep oldu. Yeşiller, Avusturya, İsveç ve Lüksemburg gibi ülkelerde koalisyon ortağı iken, Danimarka, Finlandiya ve Belçika gibi ülkelerde de etkili konumda bulunuyorlar.²⁶ Bu partiler aynı zamanda AP seçimlerinde, 21 Şubat 2004

²⁶ The Guardian, “Greens surge as parties make strongest ever showing across Europe”, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2019/may/26/greens-surge-as-parties-make-strongest-ever-showing-across-europe> Erişim Tarihi: 12.06.2020

tarihinde kurulan ve bünyesinde 34 Avrupa ülkesinden 39 farklı yeşil partiyi barındıran Avrupa Yeşil Partisi tarafından temsil ediliyor.²⁷

Yeşil Seçmenler

DIW Berlin (Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung) tarafından yapılan araştırmalarda, Alman Yeşiller Partisi'nin seçmen tabanının büyük bir kısmının büyük şehirlerde yaşayan, iyi eğitilmiş, memur ve benzeri meslek sahipleri ve yaşça genç bir kesim olduğunu ortaya koymaktadır.²⁸ Yeşiller seçmeninin %12'si ilkokul, %32'si ortaokul ve %52'sinin lise ve üniversite mezunu olduğu belirtiliyor. ²⁹Elde edilen bu veriler aynı zamanda Yeşiller Partisi'nin işçi sınıfına emekçilere ve diğer meslek erbabı insanlara ulaşmada zorluk çektiğini ortaya koyuyor.

Seçmenlerin yaş ortalamasını dikkate alırsak, Yeşiller'in özellikle gençler ve öğrenciler arasında popüler olduğu görülüyor. Partinin seçmen tabanının %30'u 18-29, %21'i 50-59, %18'i 30-39, %16'sı 40-49, %15'i ise 60 yaş ve üzeri aralığında (bkz. Tablo 6).

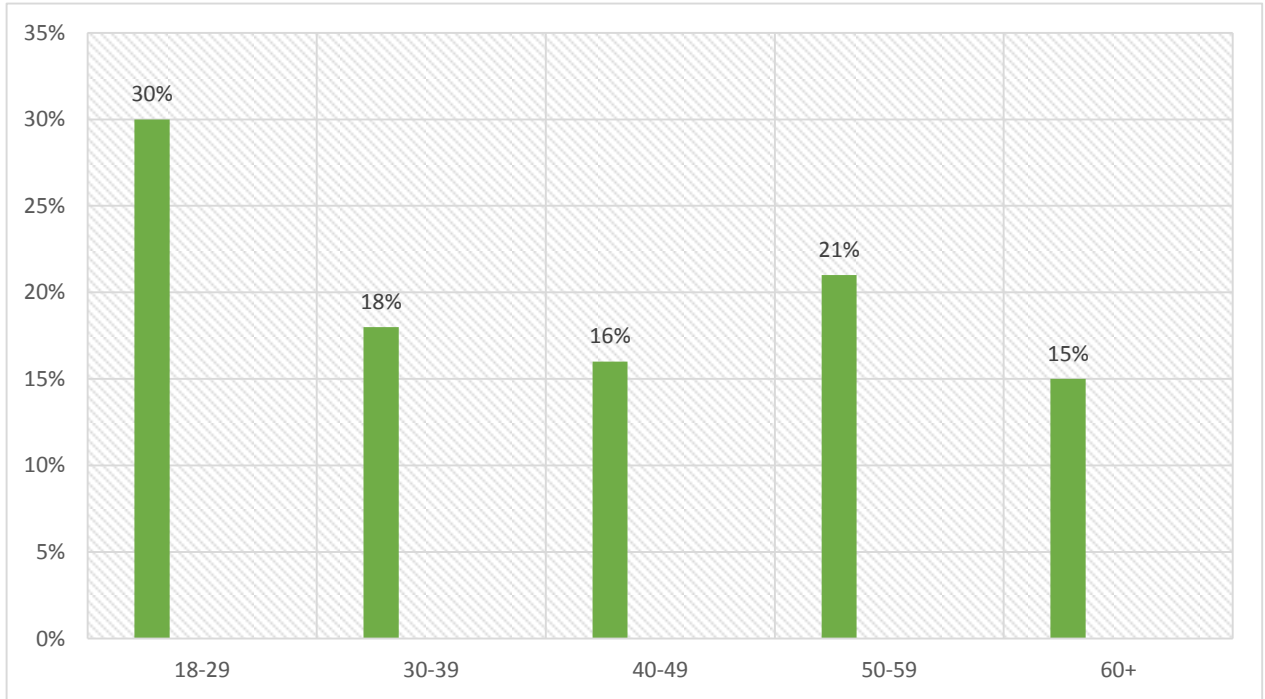
²⁷ <https://www.gruene.de/europaeische-gruene-partei> Erişim Tarihi: 8.06.2020

²⁸ Franz, C." Grüne und AfD als neue Gegenpole der gesellschaftlichen Spaltung in Deutschland", https://www.diw.de/de/diw_01.c.672900.de/publikationen/wochenberichte/2019_34/gruene_und_afd_als_neue_gegenpole_der_gesellschaftlichen_spaltung_in_deutschland.html Erişim Tarihi: 18.05.2020

²⁹ Lisa Caspari, "Weitgereiste Bücherfreunde", 10.08.2017, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2017-07/gruene-waehler-vergleich-spd/komplettansicht>, Erişim Tarihi:20.05.2020

Tablo 6: Yeşil Seçmenlerin Yaş Ortalaması

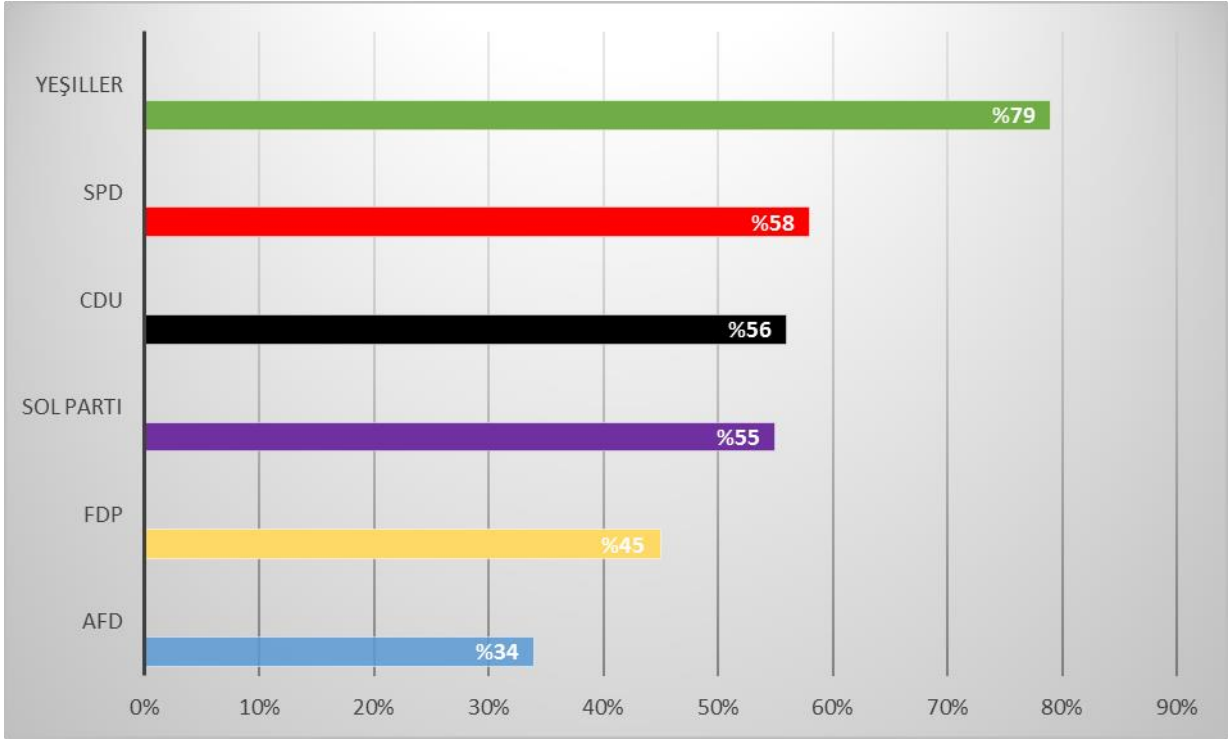
Kaynak: Die Zeit

Seçmenlerin gelir gruplarına göre dağılımına gelince, Yeşil seçmenler ile ilgili genellikle maddi durumu daha iyi olan insanların oy verdiği bir parti imajı karşımıza çıkıyor. Fakat seçmenlerin gelir düzeyine bakıldığında %27'lik bir bölümünün aylık 1500 avrodan daha az kazandığı ortaya çıkıyor. Fakat bu kısmın genellikle partiye oy veren genç seçmenler olduğu ve eğitimlerini tamamladıktan sonra daha yüksek gelirli işlere geçtikleri ifade ediliyor. Geriye kalan seçmenlerin %33'ü aylık 1500-3000 arası ve %22'lik bir kesim ise aylık 3000 avrodan fazla gelire sahip.³⁰

Yeşil seçmenler için çevre önemli konuların başında geliyor ve seçmenlerin %79'u bu konuyu yaşamlarının merkezine koymakta ve iklim değişikliğini insanlığın en büyük tehdidi olarak gördüklerini belirtiyorlar (bkz. Tablo 7). Çevre ve iklim konularından sonra seçmenler için bir diğer önem arz eden konu ise sosyal güvenlik konusu. Her üç seçmenden ikisi için göç ve iç güvenlik konuları önemli. Cinsiyet eşitliği ve LGBT'lere karşı yapılan ayrımcılığın durdurulması da diğer başlıca önemli konular.

³⁰ Lisa Caspari, "Weitgereiste Bücherfreunde", Die Zeit, 10.08.2017, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2017-07/gruene-waehler-vergleich-spd/komplettansicht>
Erişim Tarihi: 20.05.2020

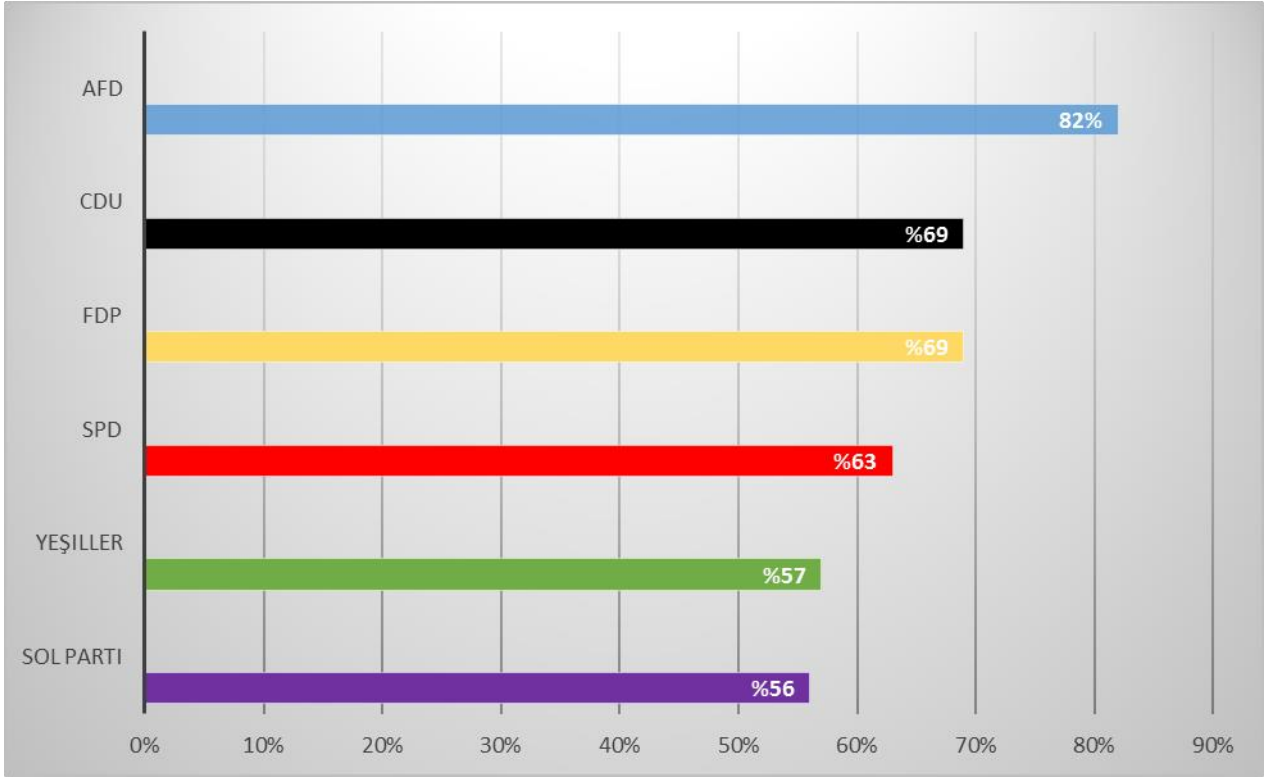
Tablo 7: Çevre ve Enerji Konularına Önem Veren Seçmenlerin Partilere Göre Dağılımı

Kaynak: Die Zeit

Seçmenlerin %57'si göç ve mülteciler konularını önemli bulduklarını ifade ediyorlar (bkz. Tablo 8). Yeşil seçmenler kendi partileri haricinde en çok SPD'ye yakınlık duyduklarını vurguluyorlar. Göç söz konusu olduğunda, Yeşil seçmenler diğer parti seçmenlerinden daha açık görüşlü, Yeşil seçmenler ayrıca SPD seçmenlerinden daha sık olarak iklim değişikliğiyle mücadelenin ekonomik çıkarlara göre önceliğe sahip olduğunu düşünüyorlar.

Tablo 8: Göç ve Mülteci Konularına Önem Veren Seçmenlerin Partilere Göre Dağılımı

Kaynak: Die Zeit

Araştırmada bölgedeki ekonomik gelir ne kadar yüksek ve işsizlik oranı ne kadar azsa Yeşiller'in de o oranda oy aldığı belirtiliyor. Bölgedeki nüfusun genç olması ve göç oranının yüksek olması da Yeşillerin oyunu ve üye sayısını artıran diğer faktörler. Yeşiller kadın, Doğu Alman ve genç yeni üyelerle 2019 yılında 21.176 olan üye sayısını 96.487'e çıkararak, %28'lik bir artış yakaladı.³¹ Nitekim sahip oldukları %41'lik kadın üye sayısı ile bu alanda Alman partileri arasında lider konumunda bulunuyor.

³¹ "Mitgliederboom bei den Grünen", Der Spiegel, <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/gruene-immer-mehr-mitglieder-a-1250664d-a727-4f9a-a448-ade6eb4fc460> Erişim Tarihi:21.05.2020

Sonuç

Çalışmada yapılan analizlerde iki partiyi karşılaştırdığımız zaman karşımıza bir taraftan sağcı popülist, İslam, AB ve iklim değişikliği karşıtı olarak "anti imaja" sahip bir parti çıkıyor. Öte yanda ise özellikle başta çevre ve ekoloji olmak üzere barış ve kadın gibi toplumsal hareketlerin temelinde gelişen ve Avrupa yanlısı bir parti yer alıyor. AfD, izlediği politikalar ile özellikle Doğu Almanya'da güçlü bir konumda olup, 2017 yılında Federal Meclis seçimlerinin yanı sıra Saksonya, Brandenburg ve Thüringen gibi eyalet seçimlerinde büyük başarılar elde etti. Yeşiller Partisi ise Batı Almanya'daki eyalet seçimlerinde önemli başarılar kazandılar. Partilerin seçmen profiline bakıldığında, AfD seçmenlerinin daha çok erkek egemen olduğu, göreceli olarak daha düşük eğitim seviyesindeki toplum kesimlerinin tercih ettiği ve özellikle göç ve mülteci karşıtlığını savunan bir kitleden oluştuğu görülmekte. Yeşiller'in ise diğer partilerin tümüne kıyasla yüksek kadın ve genç seçmen ortalamasına sahip, orta gelirli ve çoğunluk olarak lise ve üniversite mezunu olup, çevre konularına duyarlı bir seçmen profiline sahip olduğu görülüyor. Her iki parti seçmenine dair yapılan kıyaslama aslında Doğu ve Batı Almanya kıyaslamasının da kısa bir özeti.

Koalisyon ortakları CDU ve SPD'nin de zor zamanlardan geçmesi AfD ve Yeşiller'in güç kazanmasında önemli bir faktör. CDU lideri Kramp-Karrenbauer'ın AP seçimleri sonrası basın özgürlüğü konusunda sert eleştirilere maruz kalmış ve parti genç seçmenlerini kaybetmişti. CDU adına yaşanan diğer bir olumsuz gelişme de, Thüringen eyalet seçimlerinde CDU'nun desteklediği Hür Demokratların seçimleri AfD'nin desteği ile kazandığının ortaya çıkmasıyla partinin imajı zedelenmiş ve Kramp-Karrenbauer istifa etmek zorunda kalmıştı. Mülteci krizinde izlenen politika, partinin yeni başkan adayı Friedrich Merz'in yaşanan başarısızlıklarda Başbakan Merkel'i sorumlu tutması gibi diğer nedenler de partinin yaşadığı güç kaybının önemli nedenleri olarak gösteriliyor.

SPD'nin ise sosyal adalet konusunda tam bir duruş sergileyememesi, seçmenlerini heyecanlandıracak merkezi bir konu bulamaması ve seçmenler için önemli olan, eğitim ve göç politikası, terörle mücadele, Almanya'da suç oranının arttığına dair olan inanç gibi konularda sınıfta kalması, partinin oy ve üye kaybetmesine sebep oldu. Her iki merkez partide yaşanan bu sorunlar, bir daha ki seçimde büyük koalisyonun tekrar kurulup kurulmayacağına dair soru işaretlerini de beraberinde getiriyor.

İki büyük merkez parti (CDU/SPD) toplumun önceliği olan temel konularda çözüm odaklı politikalar geliştirmedikçe, oylarındaki düşüş süreci devam edecek gibi görünüyor. Buna karşılık, AfD ve Yeşiller gibi tamamen zıt politikalar izleyen partilerin oylarında artışların süreceği beklenmekte. Yeşiller'in gelişmesi ve Alman siyasi yaşamında kalıcı olması, çevre gibi hayati konuları toplumun gündeminde tutmak ve bu bağlamda önemli adımların atılması açısından oldukça önemli. Bu, aynı zamanda AB için de önemli bir gelişme. Diğer taraftan AfD gibi aşırı sağ eğilimli bir partinin gelişme göstermesi, Alman toplumunda yaşayan milyonlarca göçmenin geleceği bakımından kaygı verici.

Merkel benzeri güçlü bir aday çıkaramamaları ve merkez siyasetinin zayıflamasının da bir sonucu olarak Alman siyasetinin ana ana aktörleri olan CDU ve SPD, siyaseti şekillendirmekte güçlük çekiyorlar. Bu durumda, halihazırda yükselişte olan ve sosyal

kesimlerden giderek daha fazla destek alan AfD ve Yeşillerin, Almanya'da Başbakan Merkel sonrası dönemde siyasi denklemin yeniden şekillenmesinde önemli rol oynaması bekleniyor.

Elbette Almanya siyasetindeki bu gelişmeleri Avrupa'da ve küresel siyasette yaşanan gelişmelerden bağımsız değerlendirmemek gerekiyor. Son yıllarda iklim değişikliği ile ilgili endişelerin artması vatandaşların oylarına da yansiyarak özellikle Avrupa'da Yeşil hareketlerin ve partilerin hızla yükselmesine neden oldu. Son AP seçimlerinde Yeşiller/Avrupa Özgür İttifakı (*Greens/European Free Alliance*) 2014 yılında kazandıkları 50 koltuğu 74'e çıkardılar. Bu yıl Fransa'da yerel seçimlerde ülkenin Yeşilleri Lyon gibi en büyük üçüncü şehirde ve Bordeaux, Strazburg gibi daha pek çok büyük şehirde kazanan taraf oldu. İrlanda'da uzun süredir devam eden siyasi tıkanma Yeşil Parti'nin desteği ile koalisyonun oluşturulması sayesinde 26 Haziran 2020 tarihinde aşılabildi.³²Öte yandan AfD'nin yükselişini de 2010'larda hız kazanan popülizm rüzgârlarından bağımsız düşünmemek gerekir.2016 yılında Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılmasına yönelik referandum öncesi yürütülen kampanyalar ve Brexit kararı sonrası sürecin yönetimi, yüne aynı yıl ABD'de başkanlık yarışını Trump'ın kazanması, 2017 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde siyasi kariyerinde en yüksek oya ulaşan Marine le Pen, Avusturya ve İtalya'da popülist sağ partilerin iktidar ortağı olması gibi pek çok örnek sıralanabilir.

2020 yılının ikinci yarısında AB dönem başkanlığını üstlenen Almanya, AB'nin geleceği konusundaki çalışmaların da resmi olarak fitilini ateşleyecek. Bir yandan nasıl bire AB sorusuna cevap aranırken önümüzdeki dönemde Almanya siyasetinin de yeni gelişmelere gebe olduğunu gözden kaçırmamak gerekiyor. 2005 yılından beri Almanya'yı yöneten Angela Merkel dönemi önümüzdeki yıl sona erecek. Göreve ilk geldiğinde kimse Almanya tarihinin en uzun süre başbakanlık yapacak ikinci siyasetçi olacağını tahmin etmediği Angela Merkel AB'nin küresel mali kriz ve Avro Alanı krizi dönemlerinde ve son olarak mülteci krizinde yüzünü döndüğü lider olmuştu. Özellikle koronavirüs krizi sürecinde Almanya içerisinde destek oranı yükselen Merkel sonrasında ülke siyasetinin nasıl şekilleneceği büyük bir soru işareti olarak duruyor.

³² <https://slate.com/news-and-politics/2020/07/green-parties-france-ireland-austria.html>, Erişim Tarihi: 25.08.2020